

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

ในการศึกษานี้ได้ตั้งปัญหาการศึกษาประการหนึ่งที่ว่า มีปัจจัยอะไรบ้างที่เป็นตัวทำให้เกิดอำนาจของผู้นำท้องถิ่นเทศบาลเมืองราชบุรี และผู้นำเหล่านั้นได้ใช้ปัจจัยอะไรบ้างในการสร้างอำนาจให้กับตน จากการศึกษา ลักษณะของผู้นำ ในแต่ละชุมชนที่เปลี่ยนแปลงไป พบว่า อาจจะต้องการผู้นำที่มีลักษณะแตกต่างออกไป จึงนำมาสู่ปัญหาการศึกษาที่สองว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดอำนาจของผู้นำท้องถิ่นแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร ภายหลังจากได้ศึกษาแนวความคิด และทฤษฎีของนักวิชาการต่าง ๆ ทำให้พอจะทราบคำตอบของปัญหาการศึกษา จึงได้นำมาตั้งเป็นสมมติฐานการศึกษาไว้ 2 ประการ ดังนี้

สมมติฐานประการที่หนึ่ง มีความเชื่อว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดอำนาจของผู้นำในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี คือ ตำแหน่งหน้าที่และหรือความร่ำรวย เป็นคุณสมบัติที่สำคัญที่สุดที่ทำให้บุคคลที่อาศัยหรือทำงานหรือมีธุรกิจอยู่ในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี ได้รับการยกย่องและยอมรับให้เป็นชนชั้นนำ

สมมติฐานประการที่สอง มีความเชื่อว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดอำนาจของผู้นำในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี คือ ทรัพยากรและเครือข่าย อันหมายถึง ความถี่ กิจกรรม ความสัมพันธ์ อำนาจ และผู้นำ

เพื่อเป็นการตอบปัญหาการศึกษาและทดสอบสมมติฐานทั้งสองประการจึงได้นำไปสู่วิธีการศึกษา คือ ในการตอบปัญหาการศึกษา และทดสอบสมมติฐานประการที่หนึ่งได้ทำการสำรวจและเก็บข้อมูลจากประชาชนจำนวน 600 ชุด แต่ได้ข้อมูลสมบูรณ์เพียง 468 ชุด เพื่อนำมาวิเคราะห์ทางสถิติ ทำให้ทราบว่า มีปัจจัยอะไรบ้างที่เป็นตัวทำให้เกิดอำนาจของผู้นำ สอดคล้องและเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่ แต่ผลการทดสอบทางสถิติทำให้ทราบเพียงว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่เป็นตัวทำให้เกิดอำนาจของผู้นำและทราบเพียงรายชื่อของผู้นำที่ถูกระบุมาเท่านั้น ยังไม่เพียงพอต่อการตอบปัญหาการศึกษา ฉะนั้นในการตอบปัญหาการศึกษาส่วนนี้จึงจำเป็นต้องมีการพรรณวิเคราะห์ใช้การศึกษาสนามแบบเจาะลึก ทำการสัมภาษณ์ สังเกตการณ์ เข้าไปคลุกคลีภายในชุมชน เพื่อจะได้ทราบได้เข้าใจอย่างถ่องแท้เกี่ยวกับผู้นำในชุมชน พบว่า แต่ละคนมีเทคนิควิธีการใช้ปัจจัยของตนอย่างไรบ้างจึงทำให้ตนได้กลายเป็นผู้มีอำนาจ และได้รับการยกย่องให้เป็นผู้นำ นั่นคือในการตอบปัญหาการศึกษาทั้งสองประการใช้วิธีการศึกษาเชิงปริมาณ (quantitative method) และการศึกษาเชิงคุณภาพ (qualitative method) ผสมผสานเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้นำในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี ประกอบด้วย

1. ร.ต.ท.เชาวริน ลัทธศักดิ์ศิริ
2. นายแฉล้ม สิ้น สมุทร
3. นางวลัยรัตน์ ททรัพย์ศิริ
4. นายชัยรัตน์ สุพานิชวรภาชน์
5. นายสงวนชัย ดันเวทยานนท์
6. นายแพทย์กมล ปั้นประสงค์
7. พ.ต.ต.ฉลอง รัตนบำรุง
8. เรือโทอากาศ มานะเลิศ
9. นายยุทธ ติวโหวหาร
10. นายชาญชัย สุพานิชวรภาชน์
11. ร.อ.สุวรรณ ดิษฐาน
12. นายปรีชา โรจนิกัญญาภาพ
13. พ.อ.อดิเรก โชติยานนท์
14. นางกรรณิการ์ ปาลสุข
15. นายเล็ก ศักดิ์สมบูรณ์
16. นายวิโรจน์ อัจฉริยศรีพงศ์
17. นายเชิดชัย เวชยันต์วิวัฒน์
18. จ.ส.อ.พินิจ กลัดเข็มทอง
19. นายชฎ สัมฤทธิ์เดชขจร
20. นายธวัชชัย เฟ่งผล
21. นายเลี้ยง แซ่ตั้ง
22. นายจงเมธ ททรัพย์ศิริ
23. นายเล็ก ไวกุล
24. พล.ต.พรเทพ เทพยสุวรรณ

ผู้นำที่ได้รับการยอมรับจากประชาชนภายในเขตเทศบาลเมืองราชบุรีทั้ง 24 คนนี้ จัดแบ่งออกเป็นกลุ่มได้ 3 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มการเมือง ประกอบด้วย

- ร.ต.ท.เชาวรินช	- นางกรรณิการ์
- เรือโทอากาศ	- พ.ต.ต.ฉลองฯ
- น.พ.กมลฯ	- พล.ต.พรเทพฯ

กลุ่มนี้เป็นกลุ่มชนชั้นนำที่มีโครงสร้างอำนาจแบบรูประฆัง (ring or core model) ซึ่งเป็นโครงสร้างของกลุ่มที่มีอำนาจแบบหลากหลาย ทุกกลุ่มต่างมีอำนาจ ที่จะก้าวเข้าไปเป็นผู้นำที่มีอิทธิพลสูงของสังคม (top influentials) ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มเกิดจากความเป็นเพื่อน การเป็นกรรมการองค์กรสาธารณกุศล การมีส่วนร่วมทำกิจกรรม ใช้ความถี่ความสัมพันธ์เป็นเวลานาน ระบบสารสนเทศ การสนับสนุนทางการเมือง ทรัพยากรที่ใช้คือ การศึกษา ตัวเงิน ทรัพย์สินสมบัติ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ การอุทิศตนให้กับสังคม ความมีเหตุผล อำนาจทางการเมือง และทางทหาร การมาร่วมกันเพื่อสร้างฐานอำนาจทางการเมือง เพื่อผลการเลือกตั้งเพื่อสร้างอำนาจการเมือง ในอันที่จะก้าวไปสู่ผลประโยชน์ร่วมกัน

2. กลุ่มทางธุรกิจ ประกอบด้วย

- ร.ต.ท.เชาวรินช	- นายแฉล้มฯ
- เรือโทอากาศ	- นายสงวนชัยฯ
- นางวลัยรัตน์ฯ	- นายเลียงฯ
- นายเล็กฯ	- พล.ต.พรเทพฯ
- นายปรีชาฯ	- นายชัยรัตน์ฯ
- น.พ.กมลฯ	- ร.อ.สุวรรณฯ
- นางกรรณิการ์	- นายธวัชชัยฯ

กลุ่มนี้เป็นกลุ่มชนชั้นนำที่มีโครงสร้างอำนาจแบบปิรามิด (pyramids) หมายถึงชนชั้นนำจำนวนน้อยผูกขาดอำนาจการตัดสินใจอย่างเด็ดขาด นั้นหมายถึงผู้นำทางเศรษฐกิจมีอำนาจมากในการตัดสินใจ และกำหนดนโยบายทางการเมือง ขณะเดียวกันอาจจัดโครงสร้างอำนาจ เป็นแบบพหุนิยม (pluralism) หมายถึงโครงสร้างที่มีอำนาจจะกระจาย (factional) คือไม่มีกลุ่มไหนมีอำนาจในชุมชนอย่างเด็ดขาด มีการประนีประนอม และผสมกลมกลืนกันในโครงสร้าง จะเห็นได้ว่ากลุ่มธุรกิจเป็นที่รวมของผลประโยชน์ และความขัดแย้ง แต่ไม่มีความรุนแรง

ใด ๆ เนื่องจากภายในกลุ่มมีการประสานประโยชน์ร่วมกัน มีการสร้างเวทีของกิจกรรมร่วมกัน มีการใช้ทรัพยากรที่เป็นตัวเงิน ทรัพย์สินสมบัติ การศึกษา อำนาจ อิทธิพล ฯลฯ ร่วมกัน

ธุรกิจที่ดำเนินร่วมกันคือ

- โรงแรม	- สถานบริการ
- บริษัทรับเหมาก่อสร้าง	- บริษัทพัฒนาที่ดิน
- ธุรกิจท่องเที่ยว	- โรงงานอุตสาหกรรม

ฯลฯ

กลุ่มทางธุรกิจกลุ่มนี้ ถือได้ว่าเป็นกลุ่มที่มีอำนาจในการตัดสินใจมากที่สุด เพราะมีฐานอำนาจทางเศรษฐกิจเป็นหลักรวมไปถึงการมีอำนาจตัดสินใจในประเด็นการเมืองได้อีกด้วยความผูกพันภายในกลุ่ม เป็นระบบอุปถัมภ์ และฝักฝ่าย มีความผูกพันลักษณะเป็นเพื่อนมากที่สุด ขณะเดียวกันยังเข้าไปร่วมเป็นกรรมการในองค์กรสาธารณกุศลต่าง ๆ ภายในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี เกือบทุกองค์กร ถึงขนาดที่พบได้ว่า งานที่เป็นเป็นงานใหญ่ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับเทศบาล จะพบเห็นบุคคลเหล่านี้ ร่วมปรากฏตัวเกือบทุกงานทำให้เกิดความสัมพันธ์ดังที่กล่าวมาแล้ว

3. กลุ่มทางสังคม ประกอบด้วย บุคคลที่มีรายชื่อเป็นผู้นำชุมชนทุกคน ตามความหมายแล้วแม้ว่าทุกสังคมจะมีชนชั้นนำอยู่ แต่ก็ยังมีลักษณะสังคมแบบประชาธิปไตยอยู่ นั่นหมายถึงมวลชนสามารถควบคุมการตัดสินใจของชนชั้นนำได้ โดยอาศัยกลไกของระบบประชาธิปไตย ทั้งนี้ ชนชั้นนำทางการเมืองที่ปรารถนา จะได้รับการเลือกตั้ง และเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะต้องหาฐานสนับสนุนจากประชาชน นั่นคือชนชั้นนำจะต้องดำเนินการทางนโยบายให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ขณะเดียวกันผู้นำที่เป็นผู้นำโดยธรรมชาติ ก็จำเป็นต้องอาศัยการยอมรับของสังคม จะเห็นได้ว่ากลุ่มทางสังคมจะเป็นพลังผลักดันให้ผู้นำชุมชนได้รับการยอมรับเคารพนับถือ รวมไปถึงความศรัทธาที่มีต่อตัวบุคคลที่ประชาชนยอมรับ บุคคลที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้นำทางสังคมในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี คือ

- นายแฉล้มฯ	- นายเลียงฯ
- นางวลัยรัตน์ฯ	- นายสงวนชัยฯ
- นายเล็กฯ	- ร.ต.ท.เชาวรินฯ

ฯลฯ

ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มเกิดจากการทำกิจกรรม ความถี่ ความสัมพันธ์ ในรูปขององค์กร สาธารณกุศล และกิจกรรมเฉพาะกลุ่ม มีโครงสร้างอำนาจแบบกระจายหรือแตกแยกกัน ไม่มีกลุ่มไหนมีอำนาจในชุมชนอย่างเด็ดขาด ขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ความถี่ กิจกรรม ความสัมพันธ์ และการร่วมมือระหว่างกัน ความผูกพันภายในกลุ่มมีทั้งการเงิน เศรษฐกิจ ธุรกิจ และสังคม อาศัยความเป็นเพื่อนและการมีความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างใกล้ชิด การช่วยเหลือร่วมมือระหว่างกัน ทรัพยากรที่ใช้เป็นรูปของตัวเงิน ทรัพย์สินสมบัติ การศึกษา ความสัมพันธ์ การมีส่วนร่วม ความเสียสละ การอุทิศตนเพื่อสาธารณะ สถานภาพ รวมไปถึงอำนาจและอิทธิพล การประสานงานและสร้างความสัมพันธ์ตลอดจนให้ประชาชนยอมรับ เกิดจากการเข้าไปดำรงตำแหน่งทางสังคมเช่น

- นายกสมาคม
- กรรมการสมาคม
- นายกสมาคม
- ประธานมูลนิธิ
- กรรมการมูลนิธิ
- ที่ปรึกษาฯ

ฯลฯ

จะเห็นได้ว่าตำแหน่งหน้าที่และความร่ำรวยมีความสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะก่อให้เกิดอำนาจของผู้นำท้องถิ่น รวมไปถึงความถี่ กิจกรรม และข่าวสาร

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยที่ทำให้เกิดอำนาจของผู้นำท้องถิ่น เทศบาลเมืองราชบุรี ได้แก่ ตำแหน่งหน้าที่ และหรือความร่ำรวย สอดคล้องและเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
2. ปัจจัยที่ทำให้เกิดอำนาจของผู้นำท้องถิ่นเทศบาลเมืองราชบุรี ได้แก่ รายได้ การถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดิน ตำแหน่งทางการ ตำแหน่งทางสังคม ตำแหน่งทางธุรกิจการค้า อุตสาหกรรม ระดับการศึกษา การเป็นสมาชิกมูลนิธิและองค์การ อายุ การรับข่าวสารจากสื่อมวลชน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน สถานที่เกิด เชื้อชาติ เพศ และอาชีพ เป็นไป ตามสมมติฐานที่วางไว้

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาพบว่า ผู้มีอำนาจในการได้รับการยอมรับและคัดเลือก ให้เป็นผู้นำ จำเป็นต้องใช้ปัจจัยความร่ำรวยเข้ามาเสริมสร้างอำนาจให้กับตนเองหรือกลุ่มนั้น เป็นไป เนื่องจากสาเหตุของปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสภาพแวดล้อม รวมไปถึงระบบข่าวสารที่ทันสมัย

ดังนั้นหากประชาชนเลือกผู้นำที่มี ตำแหน่งหน้าที่ และหรือความร่ำรวย เข้าไปบริหาร โดยไม่มองถึงคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตแล้ว ผลเสียหายอาจจะเกิดขึ้นมากมายมหาศาล หากผู้นำที่ได้รับการคัดเลือกไม่มีความซื่อสัตย์สุจริต และไม่มีคุณธรรมต่อสังคมโดยรวม

จากการสัมภาษณ์และวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ภาวะผู้นำที่ได้รับการยอมรับของ เทศบาลเมืองราชบุรี จากประชาชนนั้น มีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากผู้นำแต่ละคนแต่ละกลุ่ม มีลักษณะเฉพาะตัวที่ไม่ค่อยจะเปลี่ยนแปลงกับสภาพแวดล้อม และบุคลิกตลอดจนอุปนิสัย มีความแตกต่างจากสังคมอื่น ๆ อย่างเห็นได้ชัด ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความคิดเห็น เพื่อเสนอแนะให้ผู้ที่ต้องการจะศึกษาเรื่องเหล่านี้ต่อไป ให้พิจารณาศึกษาเปรียบเทียบกับสังคมอื่น หรือ สภาพแวดล้อมอื่น เพื่อให้เห็นข้อแตกต่างที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

มีอยู่สิ่งหนึ่งที่ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอต่อผู้ศึกษา และสนใจในเรื่องของผู้นำท้องถิ่นเทศบาลเมืองราชบุรี นั่นคือ ความเป็นอยู่ของประชาชน การมีคุณภาพชีวิตที่ดีในสังคม จากลักษณะสังคมไทย ที่มีโครงสร้างแบบสังคมหลวม ทำให้สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของสังคมที่ไร้โครงสร้าง ดูไม่มีระเบียบ มีความหลากหลายของสังคมและวัฒนธรรม ตามสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นนั้นๆ ขณะเดียวกันจากผลการวิจัยของผู้วิจัยพบว่า เทศบาลเมืองราชบุรี เป็นสังคมที่สงบราบเรียบ ไม่มีปัญหาที่ร้ายแรง ประชาชนอาศัยอยู่อย่างสงบ ไม่มีเจ้าพ่อ การสร้างสมอิทธิพลมีเพียงเล็กน้อย ระบบเศรษฐกิจดีพอสมควร ความขัดแย้งไม่รุนแรง การสืบทอดอำนาจไม่มีการผูกขาดอำนาจ เนื่องจากไม่มีใครที่สามารถเป็นผู้นำได้ระยะนาน มีการสลับปรับเปลี่ยนบุคคลเข้ามาดำรงตำแหน่งผู้นำชุมชนในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาจังหวัด นายกเทศมนตรี คณะเทศมนตรี สมาชิกสภาเทศบาล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานมูลนิธิ ประธานชมรม ประธานสโมสร ยกเว้นผู้นำทางด้านศาสนา เท่านั้น

การมีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้นำท้องถิ่น ควรคำนึงถึงมากที่สุดทั้งในด้าน

- ความเป็นอยู่	- สภาพแวดล้อม
- การรักษาพยาบาล	- การสร้างงานในท้องถิ่น
- การมีความมั่นคงมีการดำรงชีพ	- ความสำเร็จในงาน
- การยอมรับของสังคม	- การขยายการศึกษา
- การดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรม ประเพณีและสังคม	- การได้รับข่าวสาร
- การมีรายได้	- ความปลอดภัยในทรัพย์สิน

หากมองย้อนไปสู่อัติต เทศบาลเมืองราชบุรี ได้รับงบประมาณจำนวนมากพอสมควรนับจนถึงปัจจุบันแต่ความเจริญของเทศบาลเมืองราชบุรีมีน้อยมาก แม้แต่ถนน ซึ่งเป็นปัจจัยหลักในทางเศรษฐกิจ ที่จะเชื่อมต่อกับสังคมภายนอก ทั้งที่เป็นจังหวัดที่อยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร แต่ความเจริญของระบบอุปโภคบริโภคยังไม่สามารถมองเห็นได้เด่นชัด อย่างไรก็ตามก็ดีจากผลการวิจัยของผู้ศึกษาวิจัยครั้งนี้ คงมีส่วนทำให้ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองราชบุรีได้รับความสนใจจากผู้นำท้องถิ่นและผู้บริหารในภาครัฐ ในอันที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองราชบุรีให้ดียิ่งขึ้นต่อไป.